

**KÖROĞLU DESTANI VE HONGGILDONG HİKÂYESİ
ÜZERİNE
BENZERLİK VE FARKLILIKLAR AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA**

NAN A LEE*

Özet: Köroğlu Destanı Türk Edebiyatı'nın, Honggildong hikâyesi Kore Edebiyatı'nın ünlü soylu eşkıya hikâyeleridir. Her ikisi de, yaşamış ve efsaneleşmiş halk kahramanlarına dayanır. Köroğlu ve Honggildong mevcut toplumsal sistemin adaletsizliğine başkaldıran ve zulüm altındaki halkın sözcüsü olan iki kahramandır. Türk ve Kore Edebiyatı'nın sözü geçen bu halk anlatıları benzer ve benzemez yönleri açısından ele alınmış, ortak evrensel özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Köroğlu, Honggildong hikâyesi, Destan, Halk hikâyesi, Karşılaştırmalı edebiyat.

Abstract: Köroğlu Destanı (the Epic Story of Köroğlu) and the story of Honggildong are the famous noble bandit stories of respectively the Turkish and Korean literatures. Both of them are based on real and legendary popular heroes. Köroğlu and Honggildong are two heroes serving as the spokesmen of the people that revolt against the injustice of the present social system and that are under oppression. In this study, we deal with these mentioned popular stories of the Turkish and Korean literatures with respect to their similarities and discrepancies and try to identify their common universal characteristics.

Keywords: Köroğlu, Honggildong story, epic story, popular story, comparative literature.

I. Giriş

Karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarının kendine özgü bir metodu olmadığı gibi, kültür ve edebiyat tarihi ve kuramsal edebiyatın bir uzmanlaşma alanı olarak ele alındığı bir gerçektir. Ayrıca karşılaştırmalı edebiyatın temel amacının, her türden edebi eseri karşılıklı ilişkilere göre araştırmak olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Karşılaştırmalı edebiyat çalışmaları, dünyadaki tüm uluslara ait edebiyat ürünlerinin karşılıklı etkileşim tarihlerini araştırıp, her ülke edebiyatı

* Dr., Hankuk Yabancı Diller Üniversitesi Türkoloji Bölümü Öğretim Üyesi, Güney Kore.

hakkında daha derin anlayışlar kazanmayı amaçlayan bir bilim dalı olarak Fransa'da doğmuş ve gelişmiştir. Ancak 20. yüzyıldan sonra karşılaştırmalı edebiyatın alanı sadece edebi eserlerle sınırlı kalmayıp; edebiyat ve sinema, edebiyat ve müzik, edebiyat ve felsefe, edebiyat ve resim gibi alanlara yayılarak genişlemiştir.

Guyard'ın *Karşılaştırmalı Edebiyat (La Littérature Comparée)*ının önsözünde Carré, karşılaştırmalı edebiyatın tanımını, "karşılaştırmalı edebiyat kültür tarihinin bir parçasıdır. Başka bir deyişle uluslar arasındaki zihinsel ilişkiyi, Byron ve Pushkin, Goethe ve Carlyle, Walter Scott ve Alfred de Vigny arasındaki gerçeklik ilişkisini ve birbirlerinden farklı milletlerin edebiyatı kapsamına giren eser ve yazarların ilhamlarını, onların yaşamlarını bile kapsayarak birbirleriyle olan karşılıklı gerçeklik ilişkilerini araştırmaktır"¹ şeklinde yapar. Böylece karşılaştırmalı edebiyat araştırması, her ülkenin ulusal edebiyatını araştırarak aralarındaki etkileşim ve kabulleniş tarihlerini inceler ve ülkelerin kendi edebiyat tarihlerini tamamlamalarıyla sonuçlanır.

Bir karşılaştırmalı edebiyatçı olan Paul Van Tieghem, karşılaştırmalı edebiyatın çalışma alanından söz ederken, "karşılaştırmalı edebiyatın alanı ister eser, ister yazar, ister eserin grubu, insan grubu veya genel edebiyat olsun, iki öge arasındaki karşılıklı ilişkileri araştırmakla sınırlı kılınmaktadır"² demiştir.

Bu çalışma Paul Van Tieghem'in fikrine dayanarak, Türk dünyasının ortak destanı olan *Köroğlu Destanı* ile Huh Kyun(1569-1618)un klâsik romanı *Honggildong Hikâyesi*'ni, karşılıklı etkileniş ya da basit benzerlikleri açısından, aralarındaki ortak noktaları ve farklılıkları ele almaktadır. Ayrıca bu karşılaştırmada, iki eserin genel olarak anlaşılmasını sağlamak için yola çıktığımı da özellikle belirtmek isterim. Yazıldıkları dönem ve ülkeler farklı olduğu için adı geçen eserler arasında doğrudan bir etkileşim veya taklit söz konusu olmayabilir. Buna rağmen tarz ve içerik açısından karşılaştırılacak bir çok olgunun varolması, bu eserleri, üzerinde çalışılmaya değer kılmaktadır.

Yukarıda bahsedilen bu iki eser sadece tür ve içerik açısından karşılaştırılmanın ötesinde ayrıca bir çok benzerliği de barındırmaktadır. En çok göze çarpan benzerlik ise iki eserde de eşkıya tipi halk kahramanlarının oluşu ve bu kahramanların mevcut topluma başkaldırmış olmalarıdır. Bu da her iki eserin üretiliş amacının aynı olduğunu göstermektedir.

¹ Ulrich Weisstein, *Karşılaştırmalı Edebiyat Teorisi* (Korece çevirimi: Yi, Yu-Young), Kirinwon, Seoul 1991, s. 13-14.

² A.g.e., s. 27.

Burada sadece iki eserin ortak ve farklı yönleri ele alınacak ve metinler arası karşılaştırmaya bir sonraki çalışmada devam edilecektir. Aynı zamanda bu çalışmadaki amacımın, iki farklı eserin benzerliklerini araştırmakla kalmayıp, Türk ve Kore edebiyatının dünya edebiyatındaki yerini de kavramak olduğunu vurgulamak istiyorum.

II. Köroğlu Destanı ve Honggildong Hikâyesi

1. Köroğlu Destanı

Dünyanın hemen her ülkesinde halk kahramanları ve soylu eşkıya hikâyeleri mevcuttur. Türk edebiyatında bunun en iyi örneği babasının öcünü almak için eşkıya olup, zenginlerden aldığı malları fakirlere dağıtan Köroğlu'nu anlatan destandır.

Kaynağı ne olursa olsun, destan üzerine günümüze kadar yapılmış bütün çalışmalar gösteriyor ki, Köroğlu'nun gerçek kişiliği³ bir yana, öyküsü 16. yüzyıl sonlarında yayılmaya başlamıştır. Bunun nedeni açıktır. Halk, bir yandan Osmanlı, öte yandan Safevî ordularının vurup kırmasından öylesine bıkmıştır ki, kendisine yeni bir kurtarıcı yaratmıştır.⁴ Bu kurtarıcı Köroğlu'dur. Köroğlu *Destanı*, gelişim safhaları biraz değişik olmakla birlikte Türkmenistan, Özbekistan, Azerbeycan, Sibiry (Tobol Türkleri), İstanbul ve Anadolu'da anlatılmaktadır.

Köroğlu'nun yaratılma nedenleri günümüzde de araştırılmaktadır. Bunun nedeni Köroğlu'nun yaşamı ve kendisi hakkında kesin ve net bir bilgi olmayışıdır. Şimdiye kadar ortaya çıkarılan sadece, Köroğlu'nun 16.yüzyılda Bolu Dağı'nda yaşamış ve saz çalarak şiir okuyan bir eşkıya olduğudur.

Osmanlı tarihinde 16. yüzyıl sonlarından başlayıp 17. yüzyılı tümüyle içine alan dönemde Anadolu'daki başkaldırlara Celâli Ayaklanmaları denmektedir. İşte bir kısım araştırmacılar, Köroğlu'nun bu ayaklanmacılardan biri olduğunu ve destanın bu başkaldırmalarla ilgili olarak düzüldüğünü ileri sürmektedir.⁵ Türk araştırmacılarından Köroğlu'yla ilgili derin araştırmalarda bulunmuş olan Pertev Naili Boratav, bu konu üzerine birçok çalışma yayımlamıştır. Öne sürdüğü fikir ise, "ünlü hikâyenin

³ Çeşitli kaynaklara göre, 16. yüzyılda Köroğlu adında bir eşkıya yaşamıştır. Âşıkların aktardıkları şiirlere bakılırsa, bu eşkıya aynı zamanda güçlü bir saz şairiydi. Mehmet Fuat, *Köroğlu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001, s. 9.

⁴ Nejat Birdoğan, *Köroğlu-Bir Toplumsal Direnişin Destanı*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1996, s. 59.

⁵ A.g.e., s. 23.

kahramanı Köroğlu gerçek kimliğiyle bir halk şairi ve Celâli reisi idi”⁶.şeklindedir.

Köroğlu ağızdan ağıza dolaşırken Köroğlu adını ilk kez yazılı olarak kullanan, onun eşkıya olarak ününü ilk kez bildiren yazar ise, dünyanın her yerini ve tüm Türkiye’yi gezdikten sonra seyahatnameyi yazan meşhur gezgin Evliya Çelebi (1611-1698)’dir.⁷

Köroğlu Destanı’yla ilgili çeşitli kaynaklar üzerinde yapılan araştırmalarının ortak konusunu şöyle özetleyebiliriz:

Zalim bir derebeyi olan Bolu Beyi at tutkunudur ve çok sayıda soylu ata sahiptir. Bir gün usta bir seyis olan Yusuf’u çağırıp, Sultan’a hediye edilmek üzere şimdiye kadar görülmemiş iyi bir tay bulup getirmesini buyurur. Yusuf bu emir üzerine ovaları dolaşarak tay aramaya başlar. Atları dikkatlice inceler. Sonunda pek de iyi görünmeyen kuru ve çirkin bir tay seçer. Yusuf, ilerde bir küheylân olacağına inandığı bu tayı Bolu Beyi’ne götürür. Bolu Beyi, seyisinin kötü bir tay getirerek kendisiyle alay ettiğini düşünüp onu cezalandırır. Yusuf’un gözlerine mil çekilir ve kör olur. Getirdiği tayla birlikte kovulan Yusuf memleketine döner, oğlu Ali’ye olan biteni anlatarak ilerde öcünü almasını ister.

Baba oğul seyislikle ilgili bütün yetenek ve tecrübelerini ortaya koyarak tayı yetiştirmeye başlarlar. Tay zamanla dünyadaki her duvarı aşabilen ölümsüz ve benzersiz bir küheylan olur. Ali artık bir delikanlı olmuştur ve at da Ali’nin koruyucusu, her şeyi olmuştur.

Baba Yusuf, Bolu Beyi’nden intikam almasını vasiyet ederek ölür ve Ali dağa çıkarak eşkıya olur. Yoldan geçen kervanlardan geçiş ücreti toplar, vermeyenlerin canını bile alır, (bazı kaynaklarda eşkıya olan Ali’nin eşkıyalık yapıp insan öldürdüğünden bahsedilmez). Ona önceleri kör Yusuf’un oğlu diye hitap edilirken çok geçmeden Köroğlu diye anılmaya başlar ve kahraman bir eşkıya olarak ünü dillere destan olur. Bir çok nedenden dolayı Köroğlu gibi eşkıya olanlar yavaş yavaş onun etrafında toplanmaya başlarlar. Böylelikle onun liderliği altındaki eşkıya topluluğu kendilerini yok etmeye gelen orduları bozguna uğratacak kadar güçlü bir hal alır. Sonrasında Köroğlu, Bolu şehrinin karşısındaki Çamlıbel bölgesinin bir dağında kale yaptırır.

⁶ Mehmet Fuat, *Köroğlu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001, s.10.

⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Nejat Birdoğan, *Köroğlu-Bir Toplumsal Direnişin Destanı*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1996, s. 17.

Köroğlu, Bolu Beyi'ni rahatsız etmeye devam etmektedir. Bolu şehrini basıp zenginlerin mallarını soyarak onları korku içinde yaşatır ve el koyduğu malları fakirlere dağıtır. Köroğlu ve yandaşlarından oluşan çete bazen uzak ülkelere soyguna gider.

Sonraları tüfeğin icadıyla Köroğlu'nun kılıçla savaştan çetesi dağılır ve Köroğlu, efsanevî bir kahraman olarak dillere destan olur.

Yukarıda özetlenen konuda rivayetlere göre farklıklar mevcuttur, ancak "Köroğlu zenginlerden aldığı malları fakirlere dağıtan bir eşkiyadır." şeklindeki içerik her rivayette görülen ortak özelliktir.

2. Honggildong Hikâyesi

Honggildong Hikâyesi, Koreceyle yazılmış ilk roman olması açısından Kore edebiyat tarihinde büyük bir anlam ve öneme sahiptir. Eserin yazılış tarihi kesin olmamakla birlikte 17. yüzyıl başlarında Huh Kyun (1569-1618) adlı yazar tarafından kaleme alındığı bilinmektedir. Bugün okumakta olduğumuz *Honggildong Hikâyesi* 19. yüzyıl sonu veya 20. yüzyıl başlarında yazılmıştır ve Huh Kyun'un yaşamış olduğu tarihle arasında iki ya da üç yüzyıllık bir fark vardır.

Honggildong Hikâyesi'nin yazılış tarihinin kesin olmamasının nedeni eserin orijinalinin henüz bulunmamış olmasıdır. İçeriğinde ayrıntı ve ifade farklılıklarının mevcut olduğu bir kaç versiyonu mevcuttur.⁸ Bu nedenle akademi dünyasında bu değişik versiyonlar üzerine ve eserin orijinalinin hangisi olduğuna dair araştırmalar yapılmıştır.

Honggildong Hikâyesi'nin dönemsel arka plânı, 1418-1450 yılları arasında hüküm sürmüş Choson Hanedanı'nın 4. kralı Kral Sejong zamanına dayanır. Ancak eşkiya başı olan Honggildong'un Kore tarihinde esas faaliyet göstermiş olduğu dönem ise Kral Yeonsankun 1494-1506 yılları arasında tahtta kalmış olan Choson Hanedanı'nın 10. kralının zamanıdır.

Choson Hanedanı'nda Kral Sejo'nun zor kullanarak tahta geçişi, buna karşı çıkan devlet adamlarının protestosu v.s. gibi siyasî sorunlar, devletin güç ve düzenini sarsmış, halk üzerinde olumsuz etki yaratmıştır. Bu ortamda ülkenin çeşitli yerlerinde eşkiyalar ve hırsız çeteleri boy göstermiştir. Bu çetelerin arasında en çok bilineni, Kral Yeonsankun'un tahta geçişinden 6 yıl sonraki sonbaharda yakalanıp tutuklanan eşkiya Honggildong'un çetesidir.

⁸ Mevcut olan hiç bir *Honggildong Hikâyesi*'nin asıl hikâye olmadığına dair kesin bir kanıt için bkz., Kim İl Yeol, *Kore Klâsik Romanı Üzerinde Yeni bir Görüş*, Saemunsa 1991, s. 147-150.

Honggildong Hikâyesi, Honggildong adlı bir erkek çocuğun, babasının ikinci karısından olması nedeniyle toplum içinde aşağılanmaya maruz kalışını, bundan ötürü yaşadığı zorluklara ve karşısına çıkan engellere⁹ başkaldırarak evden kaçıp haydut başı oluşunu, sonrasında da yoksulları kurtarmayı amaçlayan Hwalbin¹⁰ Partisi'ni kuruluşunu anlatır. Honggildong, ülke çapında soylu eşkıyalık faaliyetlerinde bulunarak kral ve bürokratları tehdit edip ülkeyi kargaşaya sürükler. Sonra da başka bir ülkeyle savaşta galip gelerek orada bir ütopya ülkesi kurması ve adaletli bir lider olması bu hikâyenin ana hatlarıdır.

Kahraman Honggildong, Choson Hanedanı'ndan Kral Sejong zamanında Seul'de oturan bürokrat Hong'un asıl karısından değil de kadın hizmetçisi Çunsom'dan doğma bir çocuktur. Hong, ejderhalı bir rüya görüp karısıyla birlikte olmak ister, ancak karısı bunu istemeyince hizmetçisi Çunsom'la birlikte olur. Bu ilişkiden doğan çocuğu Honggildong'dur.

Honggildong çocukluğunda Taocuların sihirlerini öğrenir ve ileride büyük bir adam olacağını işaretlerini verir. Ancak soylu bir aileden değil de bir hizmetçiden doğma olduğu için babasına baba, ağabeyine ağabey diye hitap edememenin kinini besler. Ailesi Honggildong'un üstün kabiliyetinin ileride sorun teşkil edeceğinden korkarak bir suikastçi yoluyla onu öldürmeye kalkışır. Ancak Honggildong bu tehlikeyi atlatıp evden kaçır ve amaçsız bir yolculuğa çıkar. Derken bir haydut ocağına girerek, aralarında geçen mücadelelerden galip çıkıp onların başı olur. Döneminde adaletsizliğin ocağı olan Budist tapınaklarını basıp mallarını alır ve Hwalbin Partisi'ni kurarak partinin başı olur. Bürokrat ve zenginlerden mal alıp fakirlere dağıtır. Ülkenin her tarafında onu yakalamak için çabalar gösterilir. Ancak Honggildong'da sihirli bir güç olduğu için kimse onu ele geçiremez. Honggildong vatanından ayrılp yola çıkar ve her bakımdan güzel bir ülke olan Yuldo Ülkesi'ne varır. Burası kötü canavarların ülkesidir. Canavarları yok edip, esir alınmış güzel kızları kurtardıktan sonra Honggildong bu ülkenin kralı olur. Babasının vefat haberi üzerine memleketine dönüp onu iyi bir yere defneder. Sonra Yuldo Ülkesi'ne geri dönüp orayı ütopya ülkesi olacak şekilde yönetir.

Yukarıda da bahsedildiği üzere, bu eserin değişik versiyonları bulunmaktadır. Bu versiyonlarda ortak olarak çizilen ana öğeler ise,

⁹ İkinci eşten olan çocukların baba ve ağabeylerine baba ve ağabey diye hitap edememeleri, kabiliyetli olmalarına rağmen toplumun kuralı gereği iyi mevkilere yükselememeleri v.s.

¹⁰ Fakirleri kurtarmak anlamına gelen kelime.

Honggildong'un mevcut düzen ve topluma başkaldırışı, soylu bir eşkıya oluşu ve zenginden aldığı fakirlere dağıtmasıdır.

III. Köroğlu Destanı ve Honggildong Hikâyesi'nin Dönemsel ve Toplumsal Arka Plânı

Halkın merkezdekilere başkaldırıp isyan çıkartması insanlık tarihinin gelişiminde önemli rol oynamıştır. Her ülke kendi tarih kitaplarında bu tür olaylardan nesnel veya öznel yorumlarla bahseder. Bu başkaldırı ve mücadelelerin yaşanmasının çeşitli nedenleri olmakla birlikte, çoğunlukla dönem yönetiminin devrilmesi veya haksızlıklara karşı gelme amaç edinilmiştir.

Köroğlu Destanı ve Honggildong Hikâyesi'nin kaleme alındığı toplumsal manzara da aynı çizgidedir. Yukarıda da bahsedildiği gibi Köroğlu hikâyesinin 16. yüzyılda yayılmaya başladığı tahmin edilmektedir. Osmanlı ve Safevî orduları arasındaki güç karşılaşmasında çile çeken halk sığınacak yer ve kendilerini kurtaracak bir kahraman aramaya başlamıştır. Halkın burada yaptığı şeyse ağızdan ağıza aktarılagelmiş efsanevî bir kahraman olan Köroğlu'nu yeniden yaratmaktır. Bu efsanenin yeniden yaratılması onların çektikleri acıdan kaynaklanmıştır.

Osmanlı'da duraklama döneminin en kanlı olayları hep Anadolu'da boy vermiş, özellikle doğuda Osmanlı ve İran güçlerinin at oynattığı bölgelerde bir şaşkınlık, bir candan usanma iniltisi duyulmuştur. Yönetimler, bu bölgelerdeki huzursuzluğun nedeni hep halkmış gibi hınçlarını bu umarsız insanlardan çıkarmaya çalışmıştır.¹¹ 16. yüzyıla değin bir aşamaya kadar mutlu sayılan Anadolu halklarında bir Köroğlu Destanı'na gerek de duyulmamıştır. Destanın bu tarihten sonra görülmesi anlamlıdır. Halk, yönetimin kötü niyetini, beceriksizliğini anlamıştır. Bu yönetimin ortadan kalkması, töreye ve tüzeye dönülmesi için çırpınmaya başlamıştır.¹²

Anlaşıyor ki Köroğlu, Osmanlı'nın duraklama döneminde halka yapılan devlet zülmü ve bundan kaynaklanan huzursuzluktan dolayı yeniden yaratılan bir kurtarıcıdır.

Honggildong Hikâyesi'nin dönemsel arka plânı ise Choson Hanedanı'ndan Kral Sejong (Choson Hanedanı'nın 4. kralı, 1418-1450) zamanıdır. Ancak gerçekte haydut başı olan Honggildong'un faaliyet gösterdiği dönem politik açıdan karmaşıklıkların yaşandığı Kral Yeonsangun

¹¹ Nejat, Birdoğan, *Köroğlu-Bir Toplumsal Direnişin Destanı*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1996, s. 56.

¹² A.g.e., s. 60.

(Choson Hanedanının 10.uncu kralı, 1494-1506) dönemidir. Bu dönem başından beri, saraydaki hizmetçi ve memurların halktan aldıkları vergiyi Budist tapınaklarına taşıdığı, hazinede çalışanların ise güpegündüz resmi dairelere girip malları zorla sahiplendikleri sıra dışı bir zamandı.¹³ Böyle bir ortamda halkın zorluk çekmesi tabiidir. Sonunda şehirlerde topluca hareket eden eşkıyalar boy göstermiştir. Kral Yeonsangun'un tahta çıkışının 6. yılında yakalanan Honggildong'un başlattığı ayaklanma ise bu dönemin meşhur bir eşkıyalık olayıdır.

Dönemin toplumsal sorunundan etkilenecek yazar, *Honggildong Hikâyesi*'nin soylu eşkıya faaliyetlerini ve Honggildong'un insan üstü özelliklerini ortaya çıkartmak için, eserine doğa üstü güçler gibi özel öğeler koymuştur. Bu özel öğeler arasında kılıktan kılığa ve şekilden şekile girmek, aniden kaybolup başka bir yerde ortaya çıkmak, yağmur ve rüzgar getirmek, vs. vardır.

IV. Köroğlu Destanı ve Honggildong Hikâyesi'nin Karşılaştırılması

Yukarıda *Köroğlu Destanı* ve *Honggildong Hikâyesi*'nin birer kahramanlık ve soylu eşkıya romanı olmaları konusunda birbirleriyle aynı çizgide olduklarından bahsetmiş, toplumun, kendi içindeki adaletsizlikleri düzeltme iradesini, kahramanları aracılığıyla ortaya koyduklarını ileri sürmüştük. Bununla birlikte bu iki eserin bir kahramanın yaşam hikâyesini çizmiş olmaları da ortak bir özelliktir. Yaşam öyküsü anlatan eserler bilindiği üzere bir kahramanı ele alırken onun çocukluğundan ölümüne kadar olan başlıca olayları ele alan yapıtlardır.

Öncelikle bu iki yapıtın gelişim şekli aşağıdaki şemayla karşılaştırılabilir:

¹³ Sol, Sungkyung, *Honggildong'un yaşamı ve Honggildong Hikâyesi*, Yeonsei Üniversitesi Yayınları, Seoul 2002, s. 225-226.

	<i>Köroğlu Destanı</i>	<i>Honggildong Hikâyesi</i>
Başlangıç	Köroğlu'nun çocukluğu: Annesiz büyümüştür.	Honggildong: İkinci eşten doğan çocuktur ve aşağılanarak büyümüştür.
Gelişme	Babasını kör eden acımasız derebeyinden oç almak için dağa çıkar.	Babasına ve ağabeyine özgürce hitap edememenin üzüntüsüyle evden ayrılır.
Düğüm	Eşkîya çetesini yöneterek kervan yollarını keser, zenginlerden mal alıp fakirlere dağıtır.	Eşkîya çetesinin başı olup fakirlere yardım eder.
Doruk Doktası	Derebeyi Köroğlu'yu yakalamak ister ancak tersine Köroğlu tarafından cezalandırılır.	Yönetim Honggildong'u yakalamak ister ancak Honggildong ülkeyi terkeder.
Sonuç	Dağa çıkıp efsanevi bir kahraman olarak yaşayıp ölür.	Yuldo Ülkesi adlı ütopyayı kurup, burayı ideal bir ülke olarak yönetir.

Görüldüğü üzere iki yapıtta da hikâyenin gelişimi açısından benzer noktaları mevcuttur. Her şeyden önce Köroğlu ve Honggildong'un kahramanlık hikâyesi olarak değerlendirilmesinin sebebi, iki kahramanın da hem normal insanların hayatlarından farklı olarak zorlu ve çileli yaşamlar sürdürmüş olmaları, hem de kişisel değerlerden çok toplum değerlerini üstün tutup bunu gerçekleştirme yolundaki çabalarından dolayı kahraman kategorisine girmiş olmalarıdır.¹⁴ Ayrıca bu iki yapıt kahramanına birer kahraman gözüyle bakılmasının soylu eşkıyalıktan gelmelerinin bir sonucu olduğu da düşünülebilir.

V. *Köroğlu Destanı ve Honggildong Hikâyesi'nin Benzerlik ve Farklılıkları Açısından Karşılaştırılması*

1. Benzerlikler

Köroğlu Destanı ve Honggildong Hikâyesi arasındaki benzerliklerden en çok göze çarpanı, iki yapıt kahramanının da soylu eşkıya olmasıdır.

Her ülkenin kendisine ait bir soylu eşkıya hikâyesi mevcuttur. Bunun en başlıca örneği olarak *Robin Hood* gösterilebilir. Robin Hood için de, halkın,

¹⁴ Kahramanlık romanı hakkında bkz., Suh Dae sok, "Kahramanlık Romanı Teorisi", *Kore Klâsik Roman Teorisi*, Saemunsa 1990, s. 176-197.

dönemin yönetimine başkaldıran bir kahraman hakkında yarattığı bir ürün denilebilir. Robin Hood da, halkın yarattığı, dönemin yönetimine başkaldıran bir kahraman olarak görülebilir. Böyle kahraman eşkıya hikâyeleri anlatılırken yazarlar, okuyucu veya dinleyiciler, kahraman eşkıyanın gerçekdışı hayat ve davranışlarını, örneğin *Köroğlu*'nda görülen yenilmez at Kırat'ı ve kılıcını, *Honggildong Hikâyesi*'ndeki kahramanın sihirbazlığını, tasvir etmekten tereddüt duymazlar. Bunlar kuşkusuz, üst sınıftan gelen baskılara karşı direniş gücünü göstermek amacıyla eklenmiş kurgulardan başka bir şey değildir.

Avrupa, Amerika ve Asya ülkelerindeki haydutluk kurumu üzerine bir araştırma yapmış olan İngiliz tarihçisi E.J. Hobsbawm *Bandit* adlı kitabında haydutları bir kaç kategoriye ayırmış ve bu kategorilerin özelliklerini saptamıştır. Hobsbawm'u ilgilendiren, sıradan kanun kaçakları, katiller, hırsızlar değil, yasalara göre suçlu oldukları halde halkın gözünde suçsuz hatta kahraman sayılan, "toplumsal" dediği haydutlardır. Hobsbawm bu toplumsal haydutlara, yaptığı kategorilendirmede "soylu eşkıya" adını verir. Bunlar, köylülerin baskı altında ezildiği, sömürüldüğü kırsal kesimde, zalim yöneticilere karşı baş kaldırmış ve adalet istemiş haydutlardır. Çeşitli ülkelerin hikâyelerinde, şiirlerinde, romanlarında görülen bu tip haydutun ortak özelliklerini dokuz maddede toplar Hobsbawm. Bu dokuz maddeyi şöyle özetleyebiliriz:

- 1) Soylu eşkıya bir suç işlediği için dağa çıkmaz, bir haksızlığa uğradığı için dağa çıkar ve eşkıya olur.
- 2) Yapılan haksızlıkları düzeltir.
- 3) Zenginden alıp fakire verir.
- 4) Ancak kendini savunmak ya da, haklı olmak koşuluyla öç almak için adam öldürür.
- 5) Eğer yaşarsa halkının arasına, toplumun saygın bir üyesi olarak döner.
- 6) Halk kendisine hayrandır ve onu destekler.
- 7) Ancak ihanet sonucu ölür, çünkü dürüst hiç bir insan onu ihbar etmez.
- 8) Hiç değilse teorik olarak görünmezdir ve yenilgiye uğratılmaz.
- 9) Kralın ya da imparatorun düşmanı değildir, çünkü onlar adaletin kaynağıdır. Soylu eşkıyanın düşmanı, bölgesindeki mütegalibedir (halka zulmeden toprak sahipleri, derebeyleri).¹⁵

¹⁵ Berna Moran, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*, 2, İletişim Yayınları, s. 80.

Yukarıdaki dokuz maddeden ikisi, 7. ve 9. maddeler (Köroğlu da Honggildong da ihanet sonucu ölmez. Ayrıca Honggildong krala, bürokratlara ve toplum sistemine başkaldırır.) dışındaki diğer yedi madde *Köroğlu Destanı* ve *Honggildong Hikâyesi*'nin içerdiği ortak özelliklerdir.

Ayrıca bu iki eser kahramanının soylu eşkıyalık yapma nedenleri de benzerlik gösterir. Öncelikle Köroğlu, babasının öcünü almak için zalim derebeyini rahatsız etmiş, derebeyinin etrafındaki zenginlere ve kervanlara hücum edip mallarına el koyarak bunları halka dağıtmıştır. Aynı şekilde Honggildong da, çürümüş mutlak güce karşı çıkmış, fakir halk için Hwalbin Partisi'ni kurup eşkıyalığa başlayarak ülkeyi kargaşaya düşürmüştür. Bunların asıl nedeni ise kuşkusuz, halka zulmeden yönetici tabakasına duyulan öfkedir.

Sonuç olarak bu iki eser, iki eşkıyanın hayatını anlatan birer kahramanlık hikâyesi olmaları açısından ortaktır ve bu kahramanlar, doğa üstü araçlara yani, Köroğlu 'Kırat' adlı esrarengiz bir ata ve kılıca, Honggildong ise 'sihirbazlık' marifetlerine sahiptir. Tüm bu etkenler kahramanların gerçek üstü özelliklerini ortaya çıkartarak onların normal insan kategorisinden sıyrılmış olduklarını vurgulamaktadır. Ayrıca her iki yapıt fakirleri kurtarmayı amaç edinmesi açısından birer toplumsal eser olma özelliği taşımaktadır. Bununla birlikte bu iki esere, içerik açısından direniş ruhunu yansıtan eserler olarak da bakılabilir. Aynı zamanda söz konusu olan her iki kişi de hayali birer kahraman değil, tarihte gerçekten yaşamış ve efsane haline gelmiş kişilerdir.

Yukarıda bahsedilen özellikleri şöyle toparlayabiliriz.

	Köroğlu	Honggildong
Tarihte Gerçekten Yaşanmışlık ve Efsaneleşme	√	√
Soylu kahramanlık	√	√
Fakirlere yardım	√	√
Doğa üstü özellikler	√	√

Ayrıca Köroğlu'nun hayal ettiği derebeylik sisteminin olmadığı köy yaşamı ile Honggildong'un kurduğu ütopya ülkesi de aynı ideale sahiptir. Köroğlu, adil bir paylaşım sistemi aracılığıyla ideal bir toplum yaratmayı amaç edinmiş, Honggildong da, Yuldo ülkesinde bir ütopya kurup oradaki

herkesin eşit olarak yaşadığı toplum örneği göstermeye çalışmıştır. Sonuçta her iki eser adil olmayan toplumu eleştirmekle birlikte, kahramanlarının arayış içinde olduğu ideal dünyayı göstermek açısından da benzerliğe sahiptir.

2. Farklılıklar

Köroğlu Destanı ve *Honggildong Hikâyesi* arasında dikkati çeken en büyük farklılık, kahramanların karşı karşıya geldiği güçlerdir. Köroğlu'nun, babasını kör eden derebeyine karşı büyüttüğü öç alma düşüncesiyle yola çıkıp soylu eşkıyalık faaliyetine başlamasının nedeni kişisel bir motivasyona dayanmasına karşın, bu durum Honggildong'da, sosyal tabakalaşmanın yok edilmesi başta olmak üzere toplum ve ülke sistemine karşı bir başkaldırı olarak kendini gösterir. Bu iki kahramanın mücadele etmek zorunda kaldığı güçler aşağıdaki gibidir.

	Köroğlu	Honggildong
Görünürde karşı karşıya geldiği güç	Derebeyi	Bürokratlar,devletin askerleri, Budist rahipler
Geri planda karşı karşıya olduğu güç	Derebeyi	Yönetimdeki ana güç (Sosyal tabakalaşmanın kaynağı olan kral)

Türkiye'nin Köroğlu'su başlangıçta, sırf babasının öcünü almak için eşkıya olan düz bir figür olmasına karşın, Kore'nin Honggildong'u kişiler arası toplumsal tabakalaşmanın kaldırılmasını ve insanların eşitliğini temenni ederek feodal toplum sisteminin ıslahını isteyen daha deınlikli bir figürdür.

Eserlerin yazılış tarihleri ve yazarlarının kesinliği bakımından da farklılıklar açıktır.

	Köroğlu Destanı	Honggildong Hikâyesi
Yazılış Tarihi	16. yüzyıl sonu	17. yüzyıl başı
Yazar	Efsane olarak ağızdan ağza aktarıldıktan sonra değişik yazarlar tarafından kaleme alındı. Çeşitli rivayetleri mevcuttur.	Huh Kyun

Görüldüğü üzere *Honggildong Hikâyesi*'nin yazarı belli olmasına rağmen, *Köroğlu Destanı*, efsane olarak ağızdan ağıza aktarıldıktan sonra değişik versiyonlar halinde günümüze ulaşmıştır. Ayrıca yazılış tarihi konusunda da dönemler arasında bir fark olduğu anlaşılmaktadır.

VI. Sonuç

Buraya kadar bir Türk efsanesi olan *Köroğlu Destanı* ile Kore edebiyatının bir ürünü olan *Honggildong Hikâyesi*'ni farklılık ve benzerlik açısından karşılaştırdık. Bu iki eser arasında doğrudan bir etkileşim veya taklit söz konusu değildir. Bu çalışma, Türkiye ve Kore'nin, içerik açısından benzer edebî metinleri aracılığıyla, kültürel açıdan daha derin bir şekilde anlaşılmasına yardımcı olmaya yöneliktir.

Bilindiği üzere her ülkede, ülkenin toplumsal durumunu yansıtır, mağdurları kurtarıcı konu eden hikâye ve romanlar mevcuttur. Türk ve Kore edebiyatının başlıca soylu eşkıya hikâyeleri *Köroğlu Destanı* ve *Honggildong Hikâyesi*'dir. Köroğlu ve Honggildong, halkın yanında olup mevcut toplumsal sisteme karşı geldiklerinden, zulüm altındaki halkın sözcüsü olmak ortaklığına sahiptirler. Bu özellik, iki eserin de yönetici sınıfın haksızlıklarına karşı gelme ve fakirleri kurtarma fikrini içermesi açısından önemlidir.

Köroğlu Destanı, 16. yüzyılda yaşanmış Celâli isyanlarının başı ve takma adı Köroğlu olan, dönemin derebeyine karşı gelen soylu bir eşkıyayı kahraman olarak ele alan bir yapıttır.

Honggildong Hikâyesi, 17. yüzyıl Choson Hanedanı toplumunun ciddi siyasal ve sosyal sorunları arasında, toplu halde haydutluk yapan çetenin başı olan Honggildong'u odak noktasına alarak gelişen olayları işleyen bir eserdir.

Bu arada eserlerdeki kahramanların gerçekten yaşamış ve halkın yanında yer alarak sonradan efsaneleşmiş kişiler olmaları da göz önünde tutulması gereken bir unsurdur.

Köroğlu Destanı ve *Honggildong Hikâyesi*, ortak olarak 'kahramanın hayatı'nı ele almakta, doğum → üstün kabiliyet → engeller → mücadele sonucu sorunları aşarak galip gelme gibi bir akış izleyerek gelişmektedir. Başka bir deyişle, *Köroğlu Destanı* ve *Honggildong Hikâyesi*'nin ana figürleri kahraman olarak sahneye çıkıp kahramanca hareketler sergilemektedir. Kahraman, sıradan insanlarla karşılaştığında onlarla baş edecek üstün kabiliyetlere sahip olan, sıradan insanların yaşamından farklı olarak zorluk ve mücadeleyle dolu bir yaşam sürdürenlerdir. Kahraman

kişisel değerlerinden çok toplumun değerlerini üstün tutup, bunları gerçekleştiren bir figür olmalıdır. Her ne kadar üstün kabiliyetlere sahip olsa da, bu kabiliyetini kişisel çıkarları için kullanıp toplumsal yaşama katkı sağlamıyorsa, bu kişiye kahraman denilemez. Ancak ülke ve toplum için büyük işler başardıysa kahramanlık sıfatına sahip olunabilir. Buna göre toplumun değerlerini gerçekleştirip halk tarafından saygı duyulan kişilerdir kahramanlar. Köroğlu ve Honggildong soylu eşkıyalık yapmış halk kahramanları olarak yükselirler. Bu iki yapıtta, gerçek hayattaki kişiler temel motif olarak alınmış, üstüne kahramanlık özellikleri eklenmiş ve ideal bir halk modeli yaratılmıştır. Köroğlu ve Honggildong'un her ikisi de halktan gelme kahramanlardır. Halkın yerine onların durumunun, sitemlerinin ve isteklerinin sözcüsü olup, sıradan bir insanın gerçekleştiremeyeceği işleri başarmaları açısından halktan gelme kahramanlar olma özellikleri kuvvetlidir.

Bu iki eserin günümüz romancılığında bile işlenmekte olan 'kahramanlık romanı' özelliği taşıdığı inkâr edilemeyecek bir gerçektir. Dolayısıyla bu iki eser, her ne kadar Türk ve Kore kültürüne özgü olsalar da, sahip olduğu özellikler bakımından evrensel nitelikler taşımaktadır.

Kaynaklar

- Birdoğan, Nejat, *Köroğlu-Bir Toplumsal Direnişin Destanı*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1996.
- Fuat, Memet, *Köroğlu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001.
- Kim, İl Yeol, *Kore Klasik Romanı Üzerinde Yeni bir Görüş*, Saemunsa, Seoul 1991.
- Moran, Berna, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*, 2, İletişim Yayınları, İstanbul 1994.
- Suh Dae sok, "Kahramanlık Romanı Teorisi", *Kore Klasik Roman Teorisi*, Saemunsa, Seoul 1990.
- Sol, Sungkyung, *Honggildong'un Yaşamı ve Honggildong Hikâyesi* Yeonsei Üniversitesi Yayınları, Seoul 2002.
- Ulrich, Weisstein, *Karşılaştırmalı Edebiyat Teorisi*, (Korece çevirmen: Yi, Yu Young), Kirinwon, Seoul 1991.
- Wellek, René, *The Name and Nature of Comparative Literature*, Yale Univ., New Haven 1970.